

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1996/7 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı:1998/11

Karar Günü:7.5.1998

R.G. Tarih-Sayı:06.06.1998-23364

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Liberal Demokrat Parti'nin Genel Merkezi ile 17 il ve bunlara bağlı ilçe örgütleri 1995 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca Yekta Güngör ÖZDEN, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Haşim KILIÇ, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER Lütfi F. TUNCEL, Nurettin TURAN ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 1.7.1997 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; 'Liberal Demokrat Parti'nin 1995 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda; dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşıldığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle' karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 1995 yılı kesinhesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan karşılaştırma ve inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddî öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Liberal Demokrat Parti'nin 1995 yılı gelir ve giderleri, Genel Merkez'in gelir ve giderleri 4.390.486.070.- TL., 17 il örgütünden gelir ve gider bulunmadığı bildirilen 4 il dışında kalan 13 il örgütünün gelir ve giderleri 1.720.038.083.- TL. olmak üzere toplam 6.110.524.153.- TL. olarak gösterildiği, gelir, gider ve devir rakamlarının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 1995 yılı gelirleri 4.390.486.070.- TL. olarak gösterilmiştir.

Bunun, 1.417.537.992.- TL.sının bağışlar, 2.972.437.446.- TL.sının kitap satış gelirleri, 510.632.- TL.sının 1994 yılından devreden nakitten sağlandığı anlaşılmıştır.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, gelirlerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 61-69. madde hükümlerine uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin 13 il örgütüncü sağlanan gelirleri toplamı 1.720.038.083.- TL. olarak gösterilmiştir.

Bunun, 1.621.758.083.- TL.sının bağışlardan, 97.930.000.- TL.sının aidat gelirlerinden, 350.000.- TL.sının kitap satış gelirlerinden sağlandığı anlaşılmıştır.

Parti il örgütlerinin kesinhesap çizelgelerinin gelir bölümleri üzerinde yapılan incelemede sözü edilen gelirlerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 61. maddesinde belirtilen kaynaklardan sağlandığı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B- Giderlerin İncelenmesi

1-Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi'nin 1995 yılı içindeki giderleri 4.390.486.070.- TL. olarak gösterilmiştir.

Bunun, 79.645.240.- TL.sının yönetim giderlerine, 233.456.010.- TL.sının büro giderlerine, 3.553.967.738.- TL.sının tanıtım, propaganda ve temsil giderlerine, 385.175.447.- TL.sının kira giderlerine, 138.241.635.- TL.sının ulaşım ve haberleşme giderlerine yapıldığı anlaşılmıştır.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıdaki konular dışında kalan giderlerin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

a) Kişi Adına Düzenlenmiş Belgeler

Defterin 147 sıra numarasında kayıtlı, Nar Ajans Reklamcılık Turizm ve Pazarlama A.Ş.ne ait 4.5.1995 gün ve 610553 sayılı, 2.258.200.- TL. tutarındaki faturanın Net Holding A.Ş. adına kesildiği halde Parti'ye gider kaydedildiği görülmüştür.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinde, bir siyasî partinin bütün giderlerinin o siyasî parti tüzelkişiliği adına yapılacağı belirtilmiş olup, bir gelir veya gider belgesinin muhasebe kayıtlarına esas alınabilmesi için bunların, kayıt sahibinin adına düzenlenmiş olması gereği, aynı zamanda bir muhasebe kuralıdır.

Kişi adına düzenlenmiş belgeye dayanılarak gider kaydedilen 2.258.200.- TL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye gelir yazılması uygun görülmüştür.

b) Belgesi Eksik Giderler

Genel Merkez gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda defter sıra numaraları gösterilen harcamalarda gider kaydının dayanağı olarak sadece tahsilat makbuzu, banka makbuzu, mektup, tutanak, sevk irsaliyesi gibi belgelerin bağlandığı; ilgili faturaların belgeler arasında yer almadığı gibi fatura bilgilerinin dahi gösterilmediği; bazı gider kayıtlarının daha önce faturaya bağlanarak gider kaydedilen harcama kalemlerini içerdiği, ancak bu konuda net bir ayırım yapılmasının ve mükerrer gider kaydı olup olmadığının saptanmasının mümkün olmadığı görülmüştür.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine göre, beşbin liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından, beşbin lirayı aşan harcamaların, makbuz veya fatura gibi bir belgeyle tevsik edilmesi gerekir.

Esas Sayısı:1996/7 (Siyasî Parti Malî Denetimi)
Karar Sayısı:1998/11

Alınan bir mal veya hizmetin tutarının gider kaydedilebilmesi için esas olan belge faturadır. Tahsilat makbuzu, banka makbuzu gibi belgeler, paranın ödendiğine ilişkin alındı belgesi; sevk irsaliyesi ise malın satıcıdan çıkışını gösterir. Yasa'nın 70. maddesinde belirtilen "makbuz"un tek başına bir ödemeye esas olabilmesi için fatura kesilmesinin mümkün olmadığı bir yerden alınması gerekir.

Anayasa Mahkemesi, siyasî partilerin malî işlemlerinin 2820 sayılı Yasa'ya uygun olup olmadığının saptanmasına yönelik malî denetimini evrak üzerinden yapmaktadır. Evrak deyiminin gelir-gider belgeleriyle birlikte defter ve kayıtlardaki bilgileri de kapsadığı açıktır. Defter ve belgelerin denetime elverişli ve yeterli olacak bilgileri içermesi zorunludur. Nitekim, 2820 sayılı Yasa'nın 60. maddesinde, parti adına yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcadığının ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirileceği öngörülmektedir.

Denetim için gerekli bilgileri taşımayan, fatura kesilmesi gereken yerlerden alınan tahsilat makbuzu, banka makbuzu, mektup, tutanak, sevk irsaliyesi gibi belgelerin tek başına gider belgesi olarak kabulü mümkün olmadığından aşağıda dökümü gösterilen 148.974.005.-TL. karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri uyarınca, Hazine'ye gelir yazılması uygun görülmüştür.

Yevmiye Sayısı	Firma	Belge Türü	Tutarı
34	Karmen Uluslararası Tic. ve San. Ltd. Şti.	Tahsilat Makbuzu	3.000.000.-
52	Alesta Perdelik Döşemelik Dekorasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.	Tutanak	15. 000.000.-
83	İşcel Temizlik Hizmetleri ve Sosyal Danışmanlık	Tahsilat Makbuzu	4.140.000.-
92	Alesta Perdelik Döşemelik Dekorasyon San. ve Tic. Ltd. Şti.	Tutanak	15. 000.000.-
195	Özer Telekom Ltd.Şti.	Tutanak	1.500.000.-
233	Şahinler Matbaacılık	Mektup	25. 500.000.-
289	Eko Basın Yayın Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Tahsilat Makbuzu	3.800.000.-
308	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti.	Tahsilat Makbuzu	1.750.000.-
314	Şahinler Matbaacılık	Mektup	48. 000.000.-
346	Eko Basın Yayın Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.	Banka Makbuzu	1.500.000.-
377	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti.	Sevk İrsaliyesi	1.650.000.-
381	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti.	Tahsilat Makbuzu	6.755.675.-
435	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti	Tahsilat Makbuzu	5.461.525.-
473	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti.	Tahsilat Makbuzu	8.871.675.-

538	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti.	Tahsilat Makbuzu	3.644.235.-
541	Arel Ozalit-Fotokopi Ltd.Şti	Tahsilat Makbuzu	3.400.895.-
		Toplam	148. 974.005.-

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin 13 il örgütünün 1995 yılı içindeki giderleri 1.690.306.751.- TL. olarak gösterilmiştir.

Bunun; 113.724.545.-TL.sının kuruluş giderlerine, 139.461.651.- TL.sının personel giderlerine, 62.828.977.- TL.sının yönetim giderlerine, 805.755.766.- TL.sının büro giderlerine, 423.643.035.- TL.sının tanıtım, propaganda ve temsil giderlerine, 70.333.727.-TL.sının haberleşme giderlerine, 74.559.050.- TL.sının demirbaş giderlerine yapıldığı anlaşılmıştır.

İl örgütlerinin geliri ile gideri arasındaki 29.731.332.- TL.nın nakit mevcudu olarak gelecek yıla devredildiği görülmüştür.

İl örgütleri kesinhesap çizelgeleri gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Liberal Demokrat Parti 1995 yılı hesabının incelenmesi sonucunda ;

1- Parti kesinhesabında gösterilen 6.110.524.153.-TL. gelir ile 5.929.560.616.-TL. giderin, eldeki bilgi ve belgelere göre doğru ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

2- Kişi adına düzenlenmiş belgeye dayanılarak gider kaydedilen 2.258.200.-TL. karşılığı Parti malvarlığının 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazine'ye gelir yazılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Ahmet Necdet SEZER

Üye
Samia AKBULUT

Üye
Haşim KILIÇ

Üye
Yalçın ACARGÜN

Üye
Mustafa BUMİN

Üye
Sacit ADALI

Üye
Ali HÜNER

Üye
Lütfi F. TUNCEL

Üye
Mustafa YAKUPOĞLU

Esas Sayısı:1996/7 (Siyasî Parti Malî Denetimi)
Karar Sayısı:1998/11

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mahir Can ILICAK